

ระเบียบวาระการประชุมคณะกรรมการบริหารสภาวิจัยแห่งชาติ เพิ่มเติม

ครั้งที่ 9/2540

วันพุธที่ 8 ตุลาคม 2540

เวลา 13.30 น.

ณ ห้องประชุม ชั้น 3 อาคาร 5 ชั้น สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

6. เรื่องเสนอเพื่อทราบ

6.18 (ท.129) รายงานการประชุมวิชาการและนิทรรศการ เนื่องในงานมหกรรม
ข้าวไทยเกิดพระเกียรติ

(มีเอกสารเสนอมาด้วย)

6.19 (ท.130) หนังสือเรื่อง ไม้แอกประสงค์กินได้

(มีเอกสารเสนอมาด้วย)

กำหนดให้มี "จรรยาบรรณนักวิจัย" โดยสภาวิจัยแห่งชาติ

ตามที่คณะกรรมการบริหารสภาวิจัยแห่งชาติ ในการประชุมครั้งที่ 7/2540 เมื่อวันที่ 13 สิงหาคม 2540 ได้พิจารณาร่าง "จรรยาบรรณนักวิจัย" ของคณะกรรมการฯ สาขาสังคมวิทยา และมีมติ

1) ให้ส่งร่างจรรยาบรรณนักวิจัยให้คณะกรรมการฯ สาขาวิชาการต่าง ๆ พิจารณาให้ความเห็นเพิ่มเติม

2) ให้คณะกรรมการฯ สาขาสังคมวิทยารวบรวมข้อคิดเห็นของคณะกรรมการบริหารฯ และคณะกรรมการฯ สาขาวิชาการต่าง ๆ ไปพิจารณาปรับปรุงร่างจรรยาบรรณนักวิจัย เพื่อให้รัดกุมและสามารถใช้เป็นหลักปฏิบัติได้

ในการนี้ คณะกรรมการฯ สาขาสังคมวิทยา ได้ปรับปรุงร่างจรรยาบรรณนักวิจัย ตามมติคณะกรรมการบริหารฯ แล้ว ตั้งร่างจรรยาบรรณที่แนบเสนอมาพร้อมนี้

จึงขอเสนอเพื่อโปรดพิจารณา หากเห็นชอบจะได้นำเสนอในการประชุมสภาวิจัยแห่งชาติ ประจำปี 2540 ต่อไป

มติ - Mouth (มีแล้ว)
- Analysis
- Think

จรรยาบรรณนักวิจัย

เสนอโดย สภาวิจัยแห่งชาติ

การวิจัย คือ กระบวนการค้นคว้าหาความรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อตอบประเด็นที่สงสัย โดยมีระเบียบวิธีอันเป็นที่ยอมรับในศาสตร์แต่ละศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง ระเบียบวิธีดังกล่าวจึงครอบคลุมทั้งแนวคิดมโนทัศน์และวิธีการที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

ตามประวัติศาสตร์การพัฒนางานองค์ความรู้ของมนุษยชาติ การวิจัยเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งและยังมีความสำคัญต่อการวางแผนและการกำหนดนโยบายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคมอีกด้วย เพราะผลงานวิจัยที่มีคุณภาพดีจะเอื้อต่อความเข้าใจสภาวะและสาเหตุของปัญหาต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่การตัดสินใจวางมาตรการที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ แต่ผลงานวิจัยจะมีคุณภาพดีมาน้อยเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับตัวนักวิจัยว่ามีความสามารถเชี่ยวชาญมุ่งมั่นในเรื่องที่ศึกษา และได้ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยอย่างมีคุณภาพอย่างไรบ้าง งานวิจัยที่ด้อยคุณภาพจะด้วยสาเหตุใดก็ตามหากเผยแพร่ออกไป อาจจะเป็นผลเสียมากกว่าผลดีต่อแวดวงวิชาการหรือสังคมโดยทั่วไป

ในการดำเนินการวิจัยนักวิจัยควรตระหนักว่า "จรรยาบรรณ" ตามความหมายที่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 อธิบายว่า หมายถึง ประมวลความประพฤติที่ผู้ประกอบอาชีพการงานแต่ละอย่างกำหนดขึ้น เพื่อรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณ ชื่อเสียง และฐานะของสมาชิก อาจเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่ก็ได้ จรรยาบรรณ จึงเป็นหลักความประพฤติของบุคคลในแต่ละกลุ่มอาชีพ เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจให้สมาชิกในวิชาชีพนั้นๆ มีคุณธรรมและจริยธรรม ดังนั้นในการวิจัย จรรยาบรรณซึ่งเป็นแนวทางสำคัญในการประพฤติปฏิบัตินั้น จัดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของระเบียบวิธีวิจัย เนื่องด้วยในกระบวนการค้นคว้าวิจัยนี้ นักวิจัยจะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับใกล้ชิดกับสิ่งที่ศึกษาไม่ว่าจะเป็นสิ่งมีชีวิตหรือไม่มีชีวิต การวิจัยจึงอาจส่งผลกระทบในทางลบต่อสิ่งที่ศึกษาได้ หากผู้วิจัยขาดความรอบคอบระมัดระวังในแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมซึ่งอาจก่อความเสียหายให้กับสิ่งที่นักวิจัยศึกษา

ด้วยเหตุดังกล่าว สภาวิจัยแห่งชาติจึงได้กำหนดจรรยาบรรณ หรือแนวทางการปฏิบัติสำหรับนักวิจัยขึ้น เพื่อนำไปสู่การสร้างคุณภาพและคุณธรรมในการวิจัย ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าผลการวิจัยจะมีคุณภาพโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของมนุษยธรรมและหลักวิชาการที่เหมาะสม ตลอดจนประจักษ์มาตรฐานของการค้นคว้าว่าเป็นไปอย่างสมศักดิ์ศรีและเกียรติภูมิของนักวิจัย

จรรยาบรรณนักวิจัยที่สภาวิจัยแห่งชาติได้กำหนดไว้เป็นแนวทางปฏิบัติของนักวิจัย มี 9 ประการด้วยกัน ดังนี้

จรรยาบรรณนักวิจัย

1. นักวิจัยต้องซื่อสัตย์และมีคุณธรรมในทางวิชาการและการจัดการ

นักวิจัยต้องมีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ไม่อ้างเอาผลงานของผู้อื่นมาเป็นงานของตน ไม่ลอกเลียนงานของผู้อื่น ต้องอ้างอิงผลงานของผู้อื่นในงานวิจัยของตน นักวิจัยต้องซื่อสัตย์ในการแสวงหาทุนวิจัย และมีความเป็นธรรมเกี่ยวกับผลประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย

2. นักวิจัยต้องตระหนักถึงพันธกรณีที่มีต่อข้อตกลงในการวิจัย ต่อหน่วยงานที่สนับสนุนการวิจัย และต่อหน่วยงานที่สังกัด

นักวิจัยต้องปฏิบัติตามพันธกรณีและข้อตกลงการวิจัยซึ่งทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องยอมรับร่วมกัน อุทิศเวลาทำงานวิจัยให้ได้ผลดีที่สุดและเป็นไปตามกำหนดเวลา มีความรับผิดชอบไม่ละทิ้งงานระหว่างดำเนินการ

3. นักวิจัยต้องมีพื้นฐานความรู้ในสาขาวิชาการที่ทำวิจัย

นักวิจัยต้องมีพื้นฐานความรู้ในสาขาวิชาการที่ทำวิจัยอย่างเพียงพอ และควรมีความรู้ความชำนาญ ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำวิจัย เพื่อนำไปสู่งานวิจัยที่มีคุณภาพ และเพื่อป้องกันปัญหาการวิเคราะห์ การตีความหรือการสรุปที่ผิดพลาด อันอาจก่อให้เกิดความเสียหาย

4. นักวิจัยต้องมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ศึกษาวิจัย ไม่ว่าจะเป็สิ่งที่มีชีวิตหรือไม่มีชีวิต

นักวิจัยต้องดำเนินการด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง และเที่ยงตรงในการทำวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคน สัตว์ พืช ศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม เพื่อหลีกเลี่ยงความเสียหายใด ๆ อันอาจเกิดขึ้น นักวิจัยพึงปฏิบัติต่อสัตว์ทดลองด้วยเมตตาธรรม และพึงมีจิตสำนึกที่จะอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม

5. นักวิจัยต้องเคารพศักดิ์ศรีและสิทธิมนุษยย์ที่เป็นตัวอย่างในการวิจัย

นักวิจัยต้องไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ทางวิชาการจนละเลยและขาดความเคารพในศักดิ์ศรีของเพื่อนมนุษย์ นักวิจัยพึงถือเป็นภาระหน้าที่ที่ต้องอธิบายจุดมุ่งหมายของการวิจัยให้กับบุคคลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยไม่หลอกลวงหรือบีบบังคับ ไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล และต้องได้รับการยินยอมด้วยความสมัครใจจากตัวอย่างในการวิจัย

6. นักวิจัยต้องมีอิสระทางความคิดในการทำวิจัยโดยปราศจากอคติในทุกขั้นตอนของการทำวิจัย

นักวิจัยต้องมีอิสระทางความคิด ต้องตระหนักว่าอคติส่วนตัว หรือความลำเอียงทางวิชาการ อาจส่งผลให้มีการบิดเบือนข้อมูลและข้อค้นพบทางวิชาการ อันจะเป็นเหตุให้เกิดผลเสียหายต่องานวิจัย

7. นักวิจัยพึงนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในทางที่ชอบ

นักวิจัยพึงนำผลงานวิจัยเผยแพร่ต่อสาธารณชน เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางวิชาการและสังคม ต้องไม่นำผลงานวิจัยไปใช้เพื่อทำลายผู้อื่นหรือเพื่อประโยชน์ในทางมิชอบ และต้องไม่ขยายผลข้อค้นพบจนเกินความเป็นจริง

8. นักวิจัยพึงเคารพความคิดเห็นทางวิชาการของผู้อื่น

นักวิจัยพึงมีใจเปิดกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นและเหตุผลของผู้อื่น พร้อมทั้งจะเปิดเผยข้อมูลและขั้นตอนการวิจัยทั้งหมดเพื่อความโปร่งใสและเพื่อประโยชน์ทางวิชาการ และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขงานวิจัยของตนให้ถูกต้อง

9. นักวิจัยพึงมีความรับผิดชอบต่อสังคมทุกระดับ

นักวิจัยควรทำการวิจัยด้วยจิตสำนึกที่จะอุทิศกำลังสติปัญญาเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ เพื่อความเจริญและประโยชน์สุขของสังคมและมวลมนุษยชาติ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังนั้น การรับทำวิจัยใดๆ จึงต้องคำนึงถึงผลกระทบซึ่งอาจเกิดขึ้นต่อสังคมด้วย

6

สรุปการดำเนินงานยกร่างจรรยาบรรณนักวิจัยของสาขาสังคมวิทยา

- 1) จัดสัมมนาทางวิชาการเรื่อง "จรรยาบรรณนักวิจัย" เมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2538
- 2) ศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 3) ยกร่างจรรยาบรรณนักวิจัย เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2540
- 4) จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง "จรรยาบรรณนักวิจัย" เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2540

เพื่อรับฟังความคิดเห็นต่อร่างจรรยาบรรณนักวิจัย

5) ปรับปรุง และส่งร่างจรรยาบรรณนักวิจัยให้นักวิจัยที่ขึ้นทะเบียนเป็นนักวิจัยแห่งชาติที่สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ รวมทั้งนักวิจัย ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาการต่าง ๆ รวมจำนวน 6,917 คน เพื่อรับฟังข้อคิดเห็น / ข้อเสนอแนะ เมื่อเดือนพฤษภาคม 2540

6) ประมวลความคิดเห็น / ข้อเสนอแนะ ปรับปรุงร่างจรรยาบรรณนักวิจัย และนำเสนอคณะกรรมการบริหารสภาวิจัยแห่งชาติ เมื่อวันที่ 13 สิงหาคม 2540

7) คณะกรรมการบริหารสภาวิจัยแห่งชาติ และคณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติสาขาวิชาการต่าง ๆ พิจารณาให้ความเห็นเพิ่มเติม เมื่อเดือนกันยายน 2540

8) ประมวลความคิดเห็น / ข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการบริหารสภาวิจัยแห่งชาติ คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ ทั้ง 10 สาขา ปรับปรุงร่างจรรยาบรรณนักวิจัย และนำเสนอคณะกรรมการบริหารสภาวิจัยแห่งชาติ ให้ความเห็นชอบ เมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2540

ข้อเสนอแนะ

ในการจัดทำจรรยาบรรณนักวิจัยนี้ ได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ตั้งแต่เริ่มแรกว่า เพื่อให้เป็นหลักเกณฑ์ควรประพฤติของนักวิจัยทั่วไป ไม่ว่าจะอยู่ในสาขาวิชาใด ดังนั้น จรรยาบรรณนักวิจัยที่นำเสนอนี้ จึงมีลักษณะเป็นแนวทางกว้าง ๆ เพื่อให้ครอบคลุมได้ทุกสาขาวิชา และมีลักษณะเป็นข้อพึงสังวรณ์มากกว่าจะเป็นกฎเกณฑ์ข้อบังคับ

การสร้างเสริมจรรยาบรรณในหมู่นักวิจัยไทย ควรจะเป็นภารกิจสำคัญของสภาวิจัยแห่งชาติ จรรยาบรรณนักวิจัยที่นำเสนอนี้ จะเป็นเครื่องมือเบื้องต้นนำไปสู่การเสริมสร้างจรรยาบรรณในหมู่นักวิจัยต่อไปได้ ทั้งนี้ อาจจะยังไม่ต้องไปถึงขั้นใช้จรรยาบรรณนักวิจัยเป็นกฎระเบียบที่มีบทลงโทษผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม และมีข้อเสนอแนะในการนำจรรยาบรรณนักวิจัยนี้ไปใช้ให้บังเกิดผล ดังนี้

1. ประชาสัมพันธ์ จรรยาบรรณนักวิจัย ให้นักวิจัยได้ทราบทั่วกันโดยจัดการประชุมสัมมนาเพื่อเผยแพร่ เน้นย้ำให้นักวิจัยตระหนักถึงความสำคัญของ จรรยาบรรณนักวิจัย อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง จัดพิมพ์เป็นเอกสารแจกจ่ายไปยังนักวิจัยและสถาบัน/หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย และขอความร่วมมือให้สถาบัน/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ไม่ว่าจะ เป็นหน่วยงานทำวิจัยหรือให้ทุนในการทำวิจัยได้ใช้ จรรยาบรรณนักวิจัย เป็นแนวทางเดียวกัน

2. ถือว่า จรรยาบรรณนักวิจัย เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาให้ทุนอุดหนุนการวิจัย/คัดเลือก หรือตัดสินเพื่อยกย่องเกียรติคุณนักวิจัยหรือผลงานวิจัย โดยพิมพ์จรรยาบรรณนักวิจัยกำกับไว้ในระเบียบข้อกำหนด และ/หรือเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการให้ทุนฯ/รางวัลต่าง ๆ

3. กำหนดหัวข้อ จรรยาบรรณนักวิจัย ไว้ในหลักสูตรการศึกษา การอบรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยให้ชัดเจน

4. จัดตั้งหน่วยงานหรือคณะกรรมการ ดูแล ตรวจสอบ กลั่นกรองนักวิจัย และผลงานวิจัย รวมทั้งคอยประสานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมนักวิจัยให้ปฏิบัติตาม จรรยาบรรณนักวิจัย

5. หากทางส่งเสริมการวิจัยให้เป็นอาชีพที่ต้องมีใบประกอบอาชีพ
